

# TÖYSÄ-SEURA RY:N KERTOMUS TOIMINNASTA VUODELTA 2021

päiväty 21.1.2022

## YLEISTÄ

Töysä-Seura ry on perustettu 18.9.1952, yhdistyksen rekisterinumero on 62332 ja y-tunnus 0893956-5. Yhdistyksen kevätkokous järjestettiin 14.4.2021. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2020 tilinpäätös ja toimintakertomus. Syyskokous järjestettiin 15.12.2021. Johtokunta kokoontui 10 kertaa toimintaa suunnitellen ja valmistellen yleisiä kokouksia. Jäsenmäärä on 79.

Töysän museo Sepänniemessä oli avoinna kesä-heinäkuun ajan. Makasiinimuseo ja kirkkokahvila oli avoinna sunnuntaisin kirkonmenon jälkeen. Kävijöitä on ollut Sepänniemessä n. 330 ja Makasiinimuseolla n. 300. Töysä-viikko voitiin järjestää perinteiseen tapaan kesäkuun alussa ja Töysä- juhlaa vietettiin Töysän seurantalolla 13.6.2021. Tohnin äijäksi valittiin Erkki Vainionpää. Museolla järjestettiin avointen ovien päivä Euroopan kulttuuriympäristöpäivään liittyen. Museoesineiden inventointiprojekti aloitettiin alkuvuodesta 2021 Museoviraston ja Töysän säästöpankkisäätiön avustuksen turvin. Kotiseudun kasvot nro 15 julkaistiin toukokuussa. Kaupungilta saatiin toiminta-avustusta 1000 €. Museoiden kävijämaksut olivat n. 77 €.

## JOHTOKUNTA

Johtokuntaan kuuluivat kaudella 2021 puheenjohtaja Tapani Ala-Mutka, varapuheenjohtaja Tarja Ylimäki, sihteerit Ritva Sorila ja Janne Vuorela sekä jäsenet Pentti Ahopelto, Sirpa Hankaniemi, Pentti Hepojoki ja Anne Hiipakka ja Juha Jokiaho.

Syyskokouksessa 15.12.2021 puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Tapani Ala-Mutka. Johtokuntaan valittiin aikaisemmat jäsenet muuten paitsi Juha Jokiaho jäi pois ja hänen tilalleen valittiin Pirkko Raja-aho.

## JULKAISUTOIMINTA

Seuran julkaisema Kotiseudun kasvot -kotiseutujulkaisu nro 15 ilmestyi toukokuussa. Se oli laajuudeltaan 64-sivuinen. Lehti on vakiinnuttanut paikkansa laadukkaana kotiseutujulkaisuna ja saavuttanut laajan lukijakunnan. Lehden painos oli 700 kappaletta. Sitä jäi varastoon tulevia vuosia varten. Vanhoja numeroita myydään jatkuvasti. Olemme pyrkineet tekemään sellaisen julkaisun, jota luetaan mielenkiinnolla ja jota voi esitellä kotiseutuasioista kiinnostuneille henkilöille ja Töysän ystäville.

Parhaimmat kiitokset kaikille julkaisutyössä mukana olleille henkilöille ja yhteistyötahoille sekä lukijoille. Kotiseudun kasvot nro 16 on suunniteltu ilmestyväksi keväällä 2022.

## MUSEOT

Töysä-museo Sepänniemessä oli auki kesä- ja heinäkuussa tiistaista perjantaihin klo 10-16 ja viikonloppuisin 12-16. Museo oli suljettuna maanantaisin. Museo-oppaina toimi kaksi nuorta kesätyöntekijää, jotka olivat Alavuden kaupungin palkkaamia. Vuoden aikana museolla vieraili n. 330 henkilöä.

Töysä-Seuran johtokunta osallistui siivoustalkoisiin Makasiinimuseolla 8.5. ja Töysän museoalueella Sepänniemessä 12.5., jolloin siivottiin ympäristöä ja museotiloja. Johtokunnan kokouksen yhteydessä 2.6. järjestettiin apteekkimuseon esineitä ja otettiin käyttöön uusi vitriini.

Puheenjohtaja suoritti syksyllä kauppamuseon katon puhdistuksen Töysän palokunnan avustamana. Puhdistusta varten hankittiin ruisku ja puhdistusnestettä, jolla katolle kertynyt sammal pitäisi poistua talven aikana.

Töysän museoalueella toimii talo-, apteekki- ja kauppamuseo. Talomuseo on vanha 1800-luvulta peräisin oleva Vuorisalmen talo, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1970-luvulla. Apteekki- ja kauppamuseorakennus on peräisin 1860-luvulta, jossa on toiminut Töysän ensimmäinen kauppa, Salomon Ojanperän kauppa. Kauppamuseon esineet ja kalusteet ovat peräisin Kanervan, Hautalan ja Leskisen kaupoista. Esineitä on saatu lahjoituksena myöhemmin myös Hiipakan kaupasta Hakojärveltä. Museoalueelta löytyy myös v. 2018 avattu sepän paja, kaksi aittaa, vesimylly ja savusauna.

Savusauna on kunnostettu näyttelykuntoon v. 2020, jolloin siihen saatiin museovirastolta avustusta 4000 €.

Museolla on nähtävissä suutariverstasnäyttely, jonka opetusneuvos Ritva Sorila ja suutariperinteen tuntija Pauli Virtanen ovat suunnitelleet. Näyttely tuo esille töysäläistä suutariperinnettä. Esineistö on koottu museolta, Töysän Kenkätehtaalta ja Pauli Virtasen kokoelmista. Suutariverstasmuseo avattiin Töysä-päivillä 2015.

Kirkon vieressä sijaitseva lainaviljamakasiini, nyk. Makasiinimuseo, on kunnostettu näyttelytilaksi kesällä 2001. Tiloissa on pidetty kirkkokahvilaa kesäsunnuntaisin yhteistyössä seurakunnan kanssa. Makasiinin tiloissa on ollut nähtävillä vuosina 2012–2013 toteutettu KIHINÄ-näyttely, jossa on esillä Töysän kirkkohistoriaan liittyvää aineistoa. Makasiinista on tullut mielenkiintoinen kahvi- ja kokoontumispaikka kesäsunnuntaisin. Makasiinimuseo ja kirkkokahvila on ollut avoinna sunnuntaisin jumalanpalveluksen jälkeen. Vieraskirjan mukaan kävijöitä on ollut vuoden 2021 aikana n. 300.

Anne Hiipakan laatima opas ”Opas kävelykierrokselle Töysän kirkonseudulla” on monipuolinen tietopaketti kirkonseudun alueen historiasta ja nykyisyydestä. Opas on ollut myynnissä makasiinilla 5 euron hintaan.

Töysä-Seuralla oli luetteloituja esineitä vuoden 2021 lopulla Töysä-museolla ja makasiinilla 3586 sekä apteekkimuseolla 1083, eli yhteensä 4669 kappaletta. Museolle on saatu esineitä lahjoituksena usean vuoden aikana eri lahjoittajilta. Satoja esineitä on vielä luetteloimatta. Museoesineiden inventointi on aloitettu alkuvuodesta 2021. Tavoitteena on käydä läpi ja tarkistaa vanhat esineet ja luetteloida luetteloimattomat esineet.

## **DIGITAALISET PALVELUT**

### **Nettisivut**

Töysä-Seuralla on toimivat nettisivut, joissa on tietoja yhdistyksen toiminnasta ja museoista. Sivujen avulla informoidaan ajankohtaisista tapahtumista.

### **Valokuvatietokanta**

Töysä-Seura on toteuttanut vuosina 2002-2007 valokuvatietokannan Heikki Heikkolan lasinegatiiveista ja Vaito Louhelan, Uuno Koivulan sekä Väinö Hautalan ottamista valokuvista. Digitoituja valokuvia on yhteensä n. 10 000 kpl. Tietokanta on ollut yleisökäytössä Töysän kirjastossa vuoden 2019 loppuun saakka. Kun Töysän kirjasto muutti uusiin tiloihin Töysä-talolle, valokuvatietokanta pitäisi uudistaa teknisesti paremmin kaupungin tietoverkkoon sopivaksi. Tätä varten Töysä-Seura on saanut Alavuden kaupungilta käyttöönsä virtuaalipalvelimen, jonne on kotisivut siirretty ja jonne on tarkoitus toteuttaa digitaalisia palveluita. Valokuvatietokantaa varten on kehitetty uutta Internet-pohjaista järjestelmää, joka olisi käytettävissä vain rekisteröityneille käyttäjille.

### **Esinetietokanta**

Vuoden 2020 aikana on toteutettu Järvisseudun ammatti-instituutin kanssa yhteistyönä esinetietokanta, jonne on skannattu kaikki museoesinekortit (n. 4600 kpl). Esinetietokantaa on tarkoitus hyödyntää esineinventoinnissa, jota varten on saatu avustusta museovirastolta ja Töysän säästöpankkisäätiöltä. Esinetietokantaan on tarkoitus valokuvata kaikki esineet ja tallentaa niihin liittyvät tiedot. Tietokanta on tarkoitus julkaista Internetissä vuoden 2022 loppupuolella.

## **MUSEOESINEIDEN INVENTOINTIPROJEKTI**

Alkuvuodesta 2021 aloitettiin kaksivuotinen museoesineiden inventointi- ja valokuvausprojekti, jota varten saatiin avustusta museovirastolta 7500 € ja Töysän säästöpankkisäätiöltä 3200 €.

Projektsuunnitelman mukaan Töysän museon kaikki esineet käydään läpi ja niiden kunto tarkistetaan. Samalla esineet ja niistä laaditut paperiset luettelokortit valokuvataan ja tiedot tallennetaan tietokantaan. Hienoimmat esineet valokuvataan 360° tuotokuvausmenetelmällä. Tietokanta julkaistaan Internetissä Töysä-Seuran sivuilla ([www.toysa-seura.fi](http://www.toysa-seura.fi)) palveluna, jossa voi selata ja katsella esineitä ja josta voi haketa tietoja hakusanoilla. Samalla alustalla on tarkoitus

julkaista myös Töysä-Seuran valokuvatietokanta.

Samalla kun esineet käydään läpi, tarkistetaan näytteillä olevat esineet ja uudistetaan näyttelyä. Esimerkiksi apteekkimuseossa on arvokkaita esineitä, jotka pitäisi olla esillä vitriinissä. Hankitaan vitriinejä arvokkaampia esineitä varten.

Vanhat museokortit on skannattu ja tekstit kirjoitettu tietokantaan Järviseudun ammatti-instituutin opiskelijoiden kanssa loppuvuonna 2020 ja vuoden 2021 alussa. Inventoinnissa osapäiväisenä työntekijänä aloitti Sari Kuni. Syksyllä hankkeeseen osallistuivat Lions Club Töysä ja ladyt sekä Ritva Sorila ja Pauli Virtanen. Projekti jatkuu keväällä 2022. Hankkeeseen liittyen Sofisti-koulutuspalvelut kehittää esinetietokantaa Internet-pohjaiseksi järjestelmäksi ja suorittaa esineiden valokuvauksen.

Vuoden 2021 loppuun mennessä on inventoitu lähes kaikki Makasiinimuseon esineet. Niitä on yhteensä 359 kpl. Apteekkimuseon esineitä ehdittiin inventoida 609 kpl ja Suutarimuseolla 77 kpl. Inventointiprojektin kustannukset vuodelle 2021 olivat 3819 €. Seuraavalle vuodelle jää käytettäväksi 6880 €.

## **AVUSTUKSET**

### **Alavuden kaupungin toiminta-avustus**

Kaupungilta saatiin vuodeksi 2021 toiminta-avustusta 1000€. Avustuksella on saatu ylläpidettyä museotoimintaa makasiinimuseolla ja Töysän museolla Sepänniemessä. Kaupungin tuki on ollut ylipäänsä tärkeää Töysä-Seuran toiminnalle. Lisäksi kaupunki on osallistunut Töysä-päivien ilmoitus- ja tarjoilukustannuksiin.

### **Alavuden kaupungin palkkaamat kesätyöntekijät museolla**

Alavuden kaupunki on mahdollistanut museoiden aukipitämisen yleisölle kahden kuukauden ajaksi antamalla yhdistyksen avuksi kaksi kesätyöntekijää kahdeksi kuukaudeksi, yhden kuukautta kohden. Kaupunki on vastannut kesätyöntekijöiden palkan maksusta.

### **Museoesineiden inventointi**

Inventointiprojektiin saatiin avustusta Museovirastolta 7500 € ja Töysän säästöpankkisäätiöltä 3200 €.

## **TAPAHTUMAT**

### **Töysä-viikko ja Töysä-juhla**

Perinteinen Töysä-viikko järjestettiin kesäkuun alussa ja sen päätteeksi Töysä-juhla Töysän nuorisoseuralla 13.6.2021. Töysä-Seura osallistui Töysä-viikon tapahtumien organisointiin ja tiedottamiseen. Viikon ohjelma oli seuraava:

Su 6.6. klo 13:00: jumalanpalvelus ja makasiinimuseon avaus kesään, järj. Töysä-Seura, Alavuden seurakunta ja Töysän kirkkokuoro,

Ti 8.6. klo 18:00: laavukirkko Isokallion laavulla, järj. Alavuden seurakunta ja OmaSp,

Ke 9.6. klo 18:00: Töysän Karjalaiset ry 75 – juhluvuosi. ”Karjala sydämessä” - yhteislaulutilaisuus, vetäjänä Mikko Alatalo haitaristi Jammi Humalamäen kanssa Raittiustalolla Hakojärvellä

To 10.6. klo 17:00: pyöräilytapahtuma Kirkonkylä–Hakojärvi, järj. Talsijat ja Töysän Raittiusyhdistys

La 12.6. klo 13:00: Avoimet kylät -tapahtuma, Hakojärven kuntoportaiden avajaiset, järj. Hakojärven kyläyhdistys

Su 13.6. klo 13:00 Töysä-päivän jumalanpalvelus ja käynti sankarihaudoilla. Tämän jälkeen kahvi ja pääjuhla Töysän Nuorisoseuralla. Juhlapuheen piti kasvatustieteiden ja filosofian maisteri Ari Holkko. Kaupunginjohtaja Liisa Heinämäki julkisti Tohnisen äijän valinnan. Tohnin äijäksi valittiin Erkki Vainonpää. Neea-Riikka Moisio esitti haitarimusiikkia. Kirjastossa oli näytteillä muusikko Matti Takalan muistonäyttely.

### **Euroopan kulttuuriympäristöpäivä**

Syksyllä 12.9. osallistuttiin Euroopan kulttuuriympäristöpäivänä avoimet ovet -tapahtumaan, jolloin museo pidettiin yleisölle avoimena. Päivän ohjelmaan kuului musiikkia ja esineiden tunnistamiskilpailu. Esiintymässä oli Klaus ja Kai Lavila.

### **MUUTA TOIMINTAA**

Töysä-Seura on vastannut Alavuden kaupungin kanssa yhteistyössä paikallisten muistomerkkien ylläpidosta. Nämä muistomerkit ovat Tohnin ristiraunio, Juho Inhan raivaajamuistomerkki Tuurissa, Toivo Kuulan reliefi makasiinimuseolla, Iivari Wilksmanin patsas ja Elli Pihlajan muistokivi Töysän kirkonkylässä. Elli Pihlajan muistomerkki siirrettiin alkuvuonna paremmalle paikalle siirtolaismuistomerkin viereen.

### **YHTEISTOIMINTA JA EDUSTUKSET**

#### **Suomen kotiseutuliitto**

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja osallistuivat Etelä-Pohjanmaan kotiseututoimijoiden maakunnalliseen kokoukseen ja ajankohtaiskeskusteluun, joka pidettiin etäkokouksena 1.3.2021. Tilaisuutta varten varattiin neuvottelutila Töysä-talolta.

#### **Etelä-Pohjanmaan kotiseutu- ja museoyhdistys**

Koronapandemian vuoksi siirtyneet kevät- ja syyskokoukset 2020 pidettiin keskiviikkona 27.10.2021 klo 15.00 alkaen Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museon alasalissa. Töysä-Seuralta ei ole

ollut edustusta.

### **Museoiden alueellinen tapaaminen**

Töysä-Seura osallistui museoiden alueelliseen tapaamiseen Ähtärissä tiistaina 15.6. Tapaamisessa alueen yhdistykset esittelivät ajankohtaisia asioitaan. Mukana olivat Seinäjoen museolta rakennustutkija Anni Lehtimäki, maakunta-amanuenssin sijainen Reija Teerimäki, museot ja museotaidot esiin -hankkeesta Tuija Ahola sekä osallistujia Ähtäri-, Alavus-, Kuortane- ja Töysä-Seurasta.

Toinen alueellinen tapaaminen järjestettiin Töysä-talolla 22.11. Mukana olivat Seinäjoen museolta maakunta-amanuenssin sijainen Susanna Hietämäki, Tuija Ahola sekä osallistujia Ähtäri-, Alavus-, Kuortane- ja Töysä-Seurasta.

### **Pohjanmaan Historiallinen Seura**

Töysä-Seura on Pohjanmaan Historiallisen Seuran jäsen. Jäsenetuna on tullut Miilu-lehti. Töysä-Seuralta ei ole ollut edustusta kokouksissa vuoden 2021 aikana.

### **TALOUS**

Yhdistyksen tilikauden tulos oli tasapainoinen, tulos oli 2,20 €. Toiminta on saatu järjestettyä kaupungin niukentuneesta yleisavustuksesta huolimatta. Tärkein tukitoimi on ollut kahden kesätyöntekijän saanti kaupungilta. Tämän avulla olemme saaneet pidettyä museon avoimena kesä- ja heinäkuun ajan. Kotiseudun kasvot -lehden tuotto on kattanut siitä aiheutuneet kulut. Ylipäänsä toiminta on saatu ylläpidettyä käytettävissä olevien varojen puitteissa. Talkootyöllä on ollut suuri merkitys.

Inventointiprojektin rahoitus on saatu kokonaan ulkoisilta tukijoilta. Museoviraston vaatima omarahoitusosuus saadaan hoidettua Töysän säästöpankkisäätiön avustuksesta. Projektia voidaan jatkaa avustuksesta jäljellä olevalla summalla.

Vuosijäsenmaksu oli 5 € ja ainaisjäsenmaksu 20 €. Jäseniä oli vuoden 2021 päättyessä 79.